

Restauló, V taula (potser dissim per *rere-tauló*)

RESTAURAR, pres del ll *restaurare* 'reparar, adobar', 'renovar', 'restaurar'. □ 1ª doc. 3.^r quart segle XIII

'Tornar la salut, tornar la vida'. «*Restauratz-me vivén*» 'revifeu-me mentre encara estic en vida', «ay vist --- danz e grans mals *restaurar* per mentir», Cerverí de Gir. (48 32, 47.22); «devem Nós gray a N. S. --- que per nós e per vosaltres pusca jo ajudar al rey de Castilla --- car si vós volets pensar qual és la honor que --- prenem --- si aquela cosa podem *restaurar*, nuyla cosa no ns en deu ésser cara», «Dix: —Jo són àngel de N. S., dic-te que aquest embarc que és vengut entre los sarrains e ls chrestians --- un rey ho ha tot a *restaurar*, e a defendre, aquel mal, que no venga en Espanya ---, e per açò devets-vo conortar, car N. S. *restaurarà* tan gran mal», Jaume I (Ag, pp 404, 405); «--- que ell de tot en tot se n degués tornar mantinent, per *restaurar* sa terra», doc cancelleresc de 1299 (Finke, *Acta Ar* III, 81).

Es va aplicar sovint al salvament d'un imminent naufragi: «Si lo leyn --- se trencarà --- e'l aver se *restaurarà* --- o lo senyor del leyn --- pot --- portar l'aver en un altre leyn», *CostTort* (OI, p 462), d'un document semblant, de 1315 (Finke, *Acta Aragonensia*, vol. III, 282-3), on és intransitiu, donaré el context a TRENÇAR «L'almirall --- al tornar que feta en Sicília, acollí l una fortuna molt gran al golf del Lleó ---, e l'almirall fo --- en gran condició, emperò ab l'ajuda de Déu, qui --- li havia ajudat, *restaurà*-lo, e correcc a Tràpene, e fo san e salve», Muntaner, fets de 1287 (Casac v, 43 30, § 172). «Axi com cell qui s veu prop de la mort, / corrent mal temps, perillant en la mar, / e véu lo loc on se pot *restaurar*, / e no y ateny, per sa malvada sort ---», Ausiàs LXXXI (ed. Pagès I, 9)

DERIV *Restaurable Restauració* [Llull], «axí deu ésser cascun bon cavaller: deu pendre mort per *restauració* e conservació de tot ---», JoMartorell (Ag I, 104) *Restaurador* [c. 1500, Cauliac]. *Restaurament* [Llull] «Dix lo juglar —Jo són vengut de una cort, on és estat cavaller un noble baró --- en aquella cort cuydava atrobar valor, qui m fos *restaurament* a mon pobre vestiment, e qui m guardonàs ---», *Blanq* (NCl I, 235 18).

Restaurandi 'medicina reconstituent' (Joanot Martorell, *Tirant*, Ag III, 256), del b. ll. *medicamen restaurandi*, genitiu del gerundi *Restaurant* ant. 'un cordial, reconstituent', 1372, en un poema seu que JMarc posa com a model en el seu dicc. de rims: «gens no trop null *restauran* dins llibres, / qu'ab bon esforç say que mant hom *restaura*» «No, sinó són purgues e *restauranis* aquels que ab lances e spases es donen!», *Curial* (NCl I, 58 7). «La let si ls fall / porten cristall, / e per la còlica / porten cresòlica / --- / cahen bé steses, / --- / les pedres beven, / polvorizadas; / e limonades, / e *restaurant* / alquermes, tant / que --- se n'enfiten» en JRoig (*Spill*, 8369) cal puntuar, sembla, així, entenent-ho com adj., eren doncs de vegades perillosos, i per això m'explico que en el *Colloqui de*

Dames, val de c 1500, aparegui amb una acc. que sembla 'narcòtic' o cosa tal (v. 650). En el sentit modern d'hostal que fa menjars' [Noller, *Febre d'Or* II, 111], cert que és calc del francès, però ben asimilat, i no hi ha ja raó per condemnar-lo com a gallicisme, com vol *AlcM Restauratu*

De la mateixa arrel que *restaurare*, amb un altre prefix, és *instaurare*, d'on es prengué cat. *instaurar* id. [Belv.]; *instauració* [Belv.]; *instaurador* [Lab 1840]; *instauratu* [Lab]; *instauratori*

Restell, V. rest I, I Restellera, V. rest I Restelló; és diminutiu de **restella* (b. emp, Selva, Rip) 'panadís profund i greu amb afectació tendinosa', més fort que el voltadits, que és el panadís subepidèrmic, generalment itinerant: Alsina Bofill, *Ann Med. Ac C M. LXVIII*, 688, V. *aristella* (ARESTA, vol. I, 347a55-b6), paral·lel al cast. *arestín*, que postula ARESTIGINEM: amb una evolució de la terminació tal com en ROVELL < ROBIGINEM *Restera, V. rest I Restícia* encreuament de *resta* amb el castellanisme *resquicia Restiforme, V. rest I*

**Restill* «estar al *fastil* del sol» a Maella (Casac., 1923, mentre que a Calceit li contestaren, a la mateixa pregunta, «a ple sol») A Benasc *rastell* «lugar en pleno sol»: «se va quedà dormiu al *rastell* del sol, i ha estau malo güeit dies», «no t'estigues quieto al *r. del sol*» (Ballarín, *Dicc*) Ha de ser derivat del mateix radical que *estillar-se* 'asserenar-se', i els mots tots tractats en el vol. III, 765b32-42ss. i n. 8, s. v. ESTELLA També hi deu haver relació amb *retillar* (TITILLAR)

RESTINGA, 'barbada submarina', o 'cresta rocosa submarina', del cast. d'Amèrica RESTINGA (DCEC/DECH IV, 828b22-25). En cat. només ho recollí *SLit. Costa* 1868 («banc de pedra o arena amagat sota l'aigua» d'on passà a Bulbena i Vogel) i jo ho sentia a pescadors de StPolM [c. 1930]. *Restingar* m «lo siti hont hi ha restingues» [id.].

Restipulació, -pular, V. estipular Restiput, V. rostir (< *rost-i-put*, de PUDIR) *Restitució, restituir, restitutu, resto, V. estar Restobla, restoble, restoll, restolla, restollada, V. rostoll Restoble*, err. per *rescoble* (RES-) *Restrenyada, V. restanyada* (ESTANY) *Restrenyedor, restrènyer, restrènyiment, restrenyosa, restret, restreta, restricció, restricte, restrictu, restringent, restringible, restringir, V. estrènyer Resturar*, encreuament de *restar* amb *aturar* (i potser *restaurar*) *Resulta, resultància, resultat, resultar, resultat, V. saltar Resum, resumidor, resumir, resumpció, resump-ta, V. sumir Resurrecció, resurrector, V. sorgir*

RET, 'xarxa', del ll. RĒTE id. □ 1.ª doc. f S XIII «COM SE APARELLAREN PER PENDRE LA CIUTAT DE MALLORQUES --- E ls sarrayns --- quan viuren que aquel castel avien los crestians menat al val<I>, --- dressaren-hi pedres e gins, sí que tots los matalafs --- que hi avian posat n'abateren --- los crestians --- puy